

LBRIS

We know
books

DUMITRU
BORDELANU

MĂRTURISIRI
DIN MLAȘTINA
DISPERĂRII

SCARA
Print

CUPRINS

În loc de prefață	11
Lămuriri asupra cărții	17
Garderoba diavolului.....	31

DUMITRU BORDEIANU

Activitatea	47
Arestarea	47
Galata	50

SUCEAVA

Celula 59-subsol.....	57
Ancheta.....	58
Popa Alexandru (Țanu)	60
Gioga	76
Confruntarea cu Moisiu	83
Mihai Iosub și Ion Lunguleac.....	86
Înscenarea de „reconstituire”	89
Atmosfera de după înscenări.....	91
Crăciunul anului 1948, la Suceava.....	94
Izolarea	95
Procesul (mascarada justiției).....	100
După proces	113
Celula 121	114
Reeducarea de la Suceava.....	118

Închisoarea Pitești	135
Celula 18.....	138
Don Quijote.....	148
10 decembrie 1949	159
Demascarea. Camera 2 parter	163
Celula nr. 16	198
Camera 3 subsol – a doua cameră de tortură	202
Demascarea celor de la camera 3 subsol.....	211
Popa Nicolae	233
Altă metodă de tortură	236
Încercarea de sinucidere a lui Gelu Gheorghiu.....	238
Altă încercare de sinucidere	243
Altă metodă de tortură	246
Crăciunul lui 1950. Degradarea.....	250
Uciderea lui Ionică Pintilie	255
Începutul neîncrederii	259
Ancheta inopinată	263
Nebunia deznădejdii	272
Declarațiile publice în cameră	288
Fabulațiile lui Ghiță Andrișan	296
Maglavit.....	300
Lepădarea.....	303
Paștile din 1951. Hula adusă Fiului lui Dumnezeu	311
Ultima constrângere de lepădare	315
Denigrarea Legiunii și a șefilor legionari.....	317
Tortura conștiinței morale.....	320
Ultimele torturi în fortăreața Pitești	328
Lepădarea de Dumnezeu. Prăbușirea.....	333
Plecarea din Pitești	339

Fortăreața Gherla	349
Senzația morții	351
Demascările de la Gherla.....	355
Directorul Gheorghiu.....	362
Munca în atelier.....	363
Informatorii	372
Stări de conștiință	376
Martirii	387
Compromiterea demascărilor	394
Îmbolnăvirea	396
Acuzat pe nedrept	399
Întâlnirea mea cu Gheorghe Calciu	401
Plecarea lui Țurcanu și a lui Popa Țanu	407
Juberian și Rek	418
Goiciu și Mihalcea	420
Uciderea lui Flueraș	424
Trasator	428
Pontator	429
Încetarea demascărilor.....	435
Încetarea lucrului în atelier la Gherla	437
În celulă cu Costică Cristescu.....	439
Întâlnirea cu Gheorghe (Gicu) Jimboiu	441
Camera 1 secție	445
Învierea	453
Camera 1 celular	459
În celulă cu Badea Trifan	463
Plecarea din Gherla	469
Încheiere.....	474
Moment Piteștean	475
Salcâmi	482
Scurtă autobiografie	485

GARDEROBA DIAVOLULUI

Înainte de a vorbi despre volumul de față, vom enumera și vom spune doar câteva cuvinte despre lucrările pe care le-am avut la îndemână, referitoare la ceea ce s-a petrecut în închisoarea de la Pitești în perioada 1950-1951 (mai precis, începând din luna decembrie a anului 1949, în camera 4 spital), precum și despre autorii lor, fără a ține seama neapărat de cronologia aparițiilor editoriale.

Aflat în exil, Dumitru Bacu a publicat la Madrid lucrarea *Pitești – centru de reeducare studențească*, în anul 1963. Ceea ce trebuie spus – pentru a înțelege corect raportul între evenimentele de la Pitești, autorul cărții și adevăr – este că Dumitru Bacu nu a fost închis la Pitești în acea perioadă. Autorul cărții *Pitești – centru de reeducare studențească* a fost închis pentru perioade scurte la Timișoara, Jilava, Canal, Constanța, Pitești, Aiud, București și Gherla – la cea din urmă s-a încercat aceeași „re-educare” ca la Pitești, fără însă a avea aceeași intensitate și durată.

În anul 1978, apărea la München volumul *Demascarea*, scris de Grigore Dumitrescu, de această dată un pătimitor al experimentului. Lucrarea Domniei sale este într-adevăr zguduitoare emoțional și are, după cum o arată și titlul, pe lângă preocuparea de a descrie una dintre cele mai dezumanizante tehnici de tortură, și intenția de a da jos „masca” de pe chipul hidos al unui sistem criminal. Perspectiva este una în care se regăsesc dimensiunea uma-

nă și morala general valabile. Volumul a avut o foarte mică circulație – în consecință, a fost puțin cunoscut și aproape deloc comentat.

În anul 1981, Paul Goma – la Paris – scrie romanul *Patimile după Pitești*. Nu luăm în discuție valoarea literară a romanului lui Paul Goma, în schimb vom face doar două observații asupra acestei scrieri. Prima precizare este că pățaniile din narațiune pot face cu mare succes obiectul unui scenariu de film, în care însă subiectul nu are de-a face neapărat cu ceea ce s-a petrecut în închisoarea de la Pitești. A doua este că Paul Goma nu a fost la Pitești. A cunoscut pușcăria comunistă în anul 1957 – pentru doi ani –, apoi a avut domiciliul forțat în Bărăgan până la amnistia generală din 1964, ca urmare a faptului că a renunțat public la carnetul de utm-ist. Apoi a devenit un real dizident al regimului Ceaușescu, ceea ce l-a determinat să ia calea exilului parizian în anul 1977, după o pătimire prealabilă. Facem această precizare doar pentru a putea fi înțelese semnificațiile afirmațiilor de mai jos.

Despre lucrarea unui alt dizident parizian – este vorba de Virgil Ierunca –, de această dată mult mai „special” (și doar prin faptul că a fost, în tot timpul pe care el l-a numit de „exil”, un practicant al socialismului, dar un adversar al regimului Ceaușescu), *Fenomenul Pitești* (apărută în 1981), putem spune că este o încercare emoționantă de a populariza lucruri despre care a auzit probabil de la cei trecuți prin pușcăriile comuniste și apoi exilați. Din punctul nostru de vedere, deși are meritul de a atrage atenția asupra unui subiect interzis, trebuie să spunem că la Pitești nu s-a petrecut niciun „fenomen”, ci a fost de-a dreptul un experiment nemaiîntâlnit de exterminare sufletească, cu instrumente despre care veți afla din paginile volumului

de față. Să precizăm totuși: Virgil Ierunca nu a făcut nicio zi de pușcărie – și nici nu ar fi avut de ce.

Lucrările lui Dumitru Bacu, Paul Goma și Virgil Ierunca au fost pentru o bună bucată de vreme repere pentru ceea ce s-a petrecut la Pitești, în perioada la care facem referire. Probabil în aceasta le stă valoarea, fiindcă, odată cu începerea aparițiilor lucrărilor semnate de „piteșteni”, cărțile Domniilor lor au trecut într-un plan secundar. Reamintim că niciunul dintre cei trei autori nu a fost la Pitești.

Mai apropiată de noi în timp și cea mai sistematică este lucrarea Domnului Traian Popescu (Macă), *Experimentul Pitești*, apărută la *Editura Scara*. Este o lucrare de analiză bazată foarte bine pe date, cifre și tot felul de detalii referitoare la „re-educare”. Traian Popescu a fost închis la Pitești, dar, cu puțin timp înaintea începerii experimentului – probabil intuindu-i dimensiunile –, a făcut o tentativă de suicid, a cărei urmare a fost mutarea deținutului în centrul penitenciar Târgu Ocna, care era considerat ca fiind infirmerie. Aici l-a întâlnit pe Valeriu Gafencu, de care l-a legat o aleasă prietenie. Același lucru trebuie spus și despre relația lui Traian Popescu cu autorul volumului de față.

Gheorghe Andreica a adunat într-un volum intitulat *Mărturii, mărturii...* un număr suficient de declarații ale pătimitorilor în temnițele de la Gherla, Pitești și Aiud, urmărind un fel de traseu al experimentului „re-educării” pornit la Pitești. Este vorba despre declarațiile domnilor Aurel Obreja, Puiu Atanasiu, Gheorghe Suroiu, Gheorghe Măruță, Tache Rodas, Vasile Mocanu, Ion Pangrate, Ilie Țintă și Gheorghe Andreica.

Mărturii, mărturii... este o carte lămuritoare și tulburătoare în același timp; pe de altă parte, este o întâlnire, chiar dacă dureroasă, cu acești Oameni.

Cu caracter sporadic și foarte puțin mediatizate, după lovitura de stat din decembrie 1989 și până în prezent, au fost scrise mai multe articole, unele studii și analize ale experimentului Pitești 1950-1951.

Dintre ele, se cer menționate chiar și fugitiv paginile lui Viorel Gheorghiuță, care reușește în puține rânduri să dea o imagine elocventă a experimentului Pitești.

Perspectiva ulterior științifico-documentară proprie altor studii sociologice apărute în diferite medii academice nu ne preocupă în aceste rânduri de prefață a volumului *Mărturisiri din mlaștina disperării*.

O lucrare apărută la *Editura Vremea*, *Memorialul ororii*, cuprinde o serie de documente, declarații luate sub tortură și depoziții folosite la procesul lui Eugen Țurcanu – unde acesta avea să fie condamnat la moarte.

Memorialul ororii nu este o carte – nu poate fi recomandată citirea acestui volum din câteva motive, dintre care noi vom enunța doar două: mai întâi, fiindcă el ar trebui citit printre rânduri cu un aparat foarte bine pus la punct pentru înțelegerea textului; apoi, nu știu să existe mai multă mizerie, mai multă urâciune descrise și scrise în altă parte. Este într-adevăr o oroare!

Pe de altă parte, pentru un cititor avizat, pentru un cercetător al experimentului Pitești, *Memorialul ororii* poate fi un instrument pe cât de periculos, pe atât de util. Nu vom stăruii mai mult asupra acestui volum, decât pentru a accentua că aparatul – care ar fi fost foarte folosit – necesar pentru lectură (un fel de manual de utilizare într-un depozit de dinamită) și care intra în atribuțiile editorilor, este dacă nu aproape inexistent, oricum insuficient. Așadar, un text de peste șase sute de pagini excepțional de periculos. Este un fel de proces verbal făcut de diavolul

însuși; ca urmare, nu poate fi considerat în niciun caz un text la îndemâna oricui.

Nicolae Purcărea, un alt reper de demnitate românească și verticalitate morală, semnează volumul de memorialistică *Urlă haita...* (apărut în 2012), unde se vorbește și despre încercarea prin care a trecut autorul la Pitești.

Eu sunt scribul... este o apariție editorială (*Editura Filos*, 2012) referitoare la subiectul nostru, semnată de domnul Mihai Buracu – plecat la Domnul în 2011. Lucrarea cuprinde trei părți: una de amintiri, cu valențe românești, *Tăblițele de săpun de la Itșet-ip*, o a doua parte unde sunt adunate în două capitole versurile *Psalmilor tinereții*; în fine, cea de-a treia parte alcătuită din articole de presă de după lovitura de stat din decembrie '89.

Între lucrările referitoare la detenția și tratamentul studenților la Pitești, textul *Tăblițele de săpun de la Itșet-ip* are un loc aparte prin profunzimea introspecției și prin formularea literară de o mare valoare. Este de-a dreptul o operă literară, pe care o eventuală istorie a literaturii va trebui să o așeze în fruntea genului.

Mihai Buracu a trecut prin experimentul Pitești, pe care îl trăiește și îl definește din interiorul tânărului student. În ceea ce ne privește în paginile de față, scrierea lui Mihai Buracu este într-un tot edificatoare pentru ceea ce s-a petrecut la Pitești.

Paginile de o mare putere sugestivă și o incontestabilă valoare literară din volumele *Preambul pentru camera de tortură* (1994) și *Sisteme și procese de brainwashing în România comunistă* (1997) îl impun pe Nicolae Călinescu – dincolo de registrul memorialistic, istoric și documentar – ca scriitor de prim rang. Din nou istoria literaturii române – eventuală, potențială și la fel de latentă –

trebuie să facă loc unui scriitor de o mare valoare, despre care nu au auzit cititorul și critica literară de până acum.

Fără a insista mai mult, este necesar și nimerit să afirmăm că cele două volume – ambele apărute după moartea tragică a autorului – sunt cu siguranță un reper în cultura românilor, la fel cum un reper de demnitate și Dreaptă Credință este însăși viața autorului. Nicolae Călinescu a trecut prin iadul Piteștiului. Era însă „pregătit” de pușcăria făcută anterior sub toate regimurile politice din România.

În sfârșit și fără a epuiza lucrările referitoare la subiectul de față, excelenta lucrare de licență semnată de Valentin Teodor Nica (Ieromonahul Leonid), sub îndrumarea științifică a Înaltpreasfințitului Andrei Andreicuț, este cea mai cuprinzătoare analiză a experimentului denumit Pitești. Lucrarea de licență a lui Valentin Teodor Nica este un îndrumar de primă mână, un ajutor de neprețuit pentru oricare cercetător, în încercarea de înțelegere a experimentului Pitești. În același timp, este perspectiva deschisă a unei minți lucide, a unui suflet curat aparținând unui tânăr absolvent de Teologie. Nădăjduim că această lucrare – susținută în 2009 – va vedea lumina tiparului cât mai curând.

Iată mai jos care este perspectiva la care ne oprim în aceste rânduri:

Piteștiul, între anii 1950-1951, a fost o pușcărie politică în principal pentru studenți, mai precis, în proporție de peste 90% pentru studenții care își desfășurau activitatea în Frățiile de Cruce – organizația de tineret a Mișcării Legionare.

Așadar, la Pitești au fost încarcerați, în perioada 1950-1951, cei care ar fi urmat să fie viitorii intelectuali ai României, educați în spiritul Credinței Românilor și al respectului pentru Tradiția și Istoria Neamului – după

cum veți afla din paginile acestui volum, Dumitru Bordeianu a fost arestat ca student al Facultății de Medicină.

Este vorba despre tineri ale căror nume nouă nu ne spun astăzi nimic, ca urmare a încarcerării lor. Abia dacă unii dintre noi au auzit de unii dintre ei.

Cine știe astăzi despre Costache Opreșan, despre Ionică Ilie, despre Iosub Mihai, Alexandru Munteanu și foarte mulți alții, de la care se aștepta – cum era și firesc – să se împlinească pe ei înșiși și, odată cu aceasta, să împlinească întreaga generație și viața Românilor? Despre Valeriu Gafencu sau despre Părintele Gheorghe Calciu s-a mai auzit câte ceva – dar asta în ultima vreme și foarte vag.

Despre mulți alții care au supraviețuit Piteștiului știm la fel de puțin, deși ei au creat valori incontestabile – de exemplu, nu foarte mulți au auzit de Dan Lucinescu, Nicolae Călinescu, Aurel Dragodan, Nicolae Purcărea, Gelu Gheorghiu...

Închiderea lor în temnița Piteștiului și uciderea multora dintre ei nu a însemnat altceva decât oprirea creșterii unor personalități cu un mult mai mare potențial decât cei pe care istoria culturii europene îi numește cei mai mari din secolul trecut și care le-au fost camarazi. În toate domeniile.

Însă nu trebuie trecut cu vederea marele cadou care ne-a fost făcut nouă: întâlnirea unor supraviețuitori ai naufragiului poporului român în secolul trecut. Ei au supraviețuit tocmai pentru a mărturisi, pentru a ne face cunoscut nouă, celor de azi, care este pentru Români felul de a vedea lumea. Ne referim la cei care au reușit să se întoarcă din cruciadă – nici mulți, nici puțini. Puțini nici nu ar fi avut cum să fie – unul singur, și ar fi fost de-ajuns.

Foarte interesant este însă faptul că, dintre toți supraviețuitorii demenței bolșevice anticreștine de la Pitești,

Dumitru Bordeianu ne mărturisește în scris pentru toată perioada. Ceilalți au tăcut, cel puțin pentru o bună perioadă de timp.

De altfel, chiar autorul *Mărturisirilor...* ne spune că intenția lui nu a fost de a scrie ceva despre acest subiect. S-a petrecut însă minunea, iar Dumitru Bordeianu s-a supus ca întotdeauna în fața Poruncii Dumnezeiești.

Prin anii '90 i-am cunoscut personal pe mulți dintre cei care au fost închiși la Pitești în perioada 1950-1951 – sau care, după cum spunea unul dintre ei, au trecut prin iad.

Am aflat despre fiecare dintre ei de la cei care nu au fost acolo. I-am întrebat despre cele ce au pățit atunci. Niciunul nu mi-a răspuns nimic – unora li s-au umplut ochii de lacrimi, alții m-au ocolit din acel moment și, în cel mai bun caz, mi-au dat de înțeles sec și hotărât că nu îmi vor spune nimic despre acea perioadă. Niciunul! Nici măcar Părintele Gheorghe Calciu Dumitreasa.

A trebuit să treacă un timp pentru ca tiparul să înceapă să scoată mărturii despre experimentul din acei ani. În primii zece ani de după lovitura de stat din decembrie '89, în România abia dacă se pomenea despre pușcăria studenților de la Pitești.

Trebuie să observăm că vorbim despre niște oameni foarte puternici – au arătat-o atât în pușcărie, cât și prin ceea ce au făcut după ce au ieșit din pușcărie. De exemplu, Părintele Gheorghe Calciu nu numai că nu „s-a învățat minte” să nu vorbească, ci a predicat adevărul clar și răspicat în fața tinerilor teologi – ceea ce, după cum era și firesc, i-a mai adus o „porție” de pușcărie în 1974.

Așadar, este vorba despre ceva mai presus de fire, despre ceva care nu se poate spune sau care nu poate fi înțeles cu ușurință, cu înțelegerea noastră de oameni.

Precum Dumnezeirea este de negrăit, dimensiunea demonică a lucrurilor petrecute acolo a făcut ca Piteștiul să fie de negrăit.

Și totuși aveți în față mărturisirea fostului student la Medicină, Dumitru Bordeianu.

Ce s-a întâmplat acolo atunci?

Ca un mare actor, cel mai mare înșelător fiind, diavolul a îmbrăcat diferite costume pentru a-și atinge ținta. Nu s-a mai prefăcut „a fi”, ca de-obicei.

S-a îmbrăcat în cei care nu aveau nicio fărâcă de Dumnezeire, pregătindu-se pentru confruntare. O luptă directă cu cei îmbrăcați în Hristos prin Sfânta Taină a Botezului, pe Care Îl purtau și în sufletele lor.

Ceea ce urmărea diavolul era să piardă sufletele cele mai alese, iar straiile cele de preț ale Neamului Românesc dreptcredincios să fie aliniate în garderoba lui: garderoba diavolului. Așadar, a pregătit totul cu mare meticulozitate. Îmbrăcat în generalul rus Nicolski (pe numele său ade-vărat, Grünberg), în Kisinevski și în alte carcase umane, costume goale de Dumnezeu, și-a aranjat strategia luptei.

Apoi s-a îmbrăcat în Bogdanovici, la Suceava. Ceva îl incomoda: nu-i prea venea Bogdanovici – straiile de început trebuiau să fie croite fest. Fărâma de Dumnezeu din el a făcut ca acesta să fie aruncat în afara planului – dar nu înainte ca Bogdanovici să-L fi mărturisit pe Hristos.

Apoi a găsit costumul perfect: Eugen Țurcanu. Garderoba diavolului s-a mărit cu Popa Alexandru (Țanu) și cu încă alții, în timp foarte scurt.

Lupta putea începe. Diavolul avea toate condițiile și asistență maximă – toate aranjate de el personal.

Se îmbrăcase în cei care urmau să rupă straiile lumini cu care erau înveșmântați tinerii din temnița Piteștiului.

S-a făcut decembrie 1949 și în camera 4 spital s-a dat semnalul de atac. Războiul putea începe – atunci și acolo.

Tabăra diavolului știa întreaga strategie. Ceilalți nici nu puteau să-și imagineze ce va urma. Însă în scurt timp lucrurile au fost înțelese la prima mână.

Față în față: diavolul, care încă o dată își propunea să-L răpună pe Hristos, de această dată în cele mai alese vase ale Sale. Bătaia. Imens de multă bătaie. Până la limite, bineînțeles. Câteva scăpări – câteva pagube, câțiva n-au rezistat. Apoi foamea. Setea. Tortura fizică, pentru a cărei ingeniozitate nu poate fi bănuț niciun muritor.

Opoziția muritorilor față de diavol devenea la suprafață din ce în ce mai mică. Refugiul celor atacați era interiorul. Retragerea la Hristos din sufletul fiecăruia.

Diavolul a reușit să intre, să calce teritoriu – câtva loc. La unii mai mult, la alții mai puțin. Tortura fizică trecea pe planul al doilea – lupta se ducea acum în lăuntru fiecăruia. Toate trupele, întreg arsenalul, pentru un singur lucru: apostazia.

O luptă care miroase a sânge închegat, dejecții și puroi – amestec de mirosuri prezent peste tot.

Mai întâi trebuiau zdrobite legăturile între pământeni: trebuia să-ți lovești fratele, tatăl, fiul, cel mai bun prieten. Pentru fiecare dintre ei, altădată, puteai și îți doreai să trăiești sau să mori. Acum trebuia să îi batjocorești până când scârba să fie singura graniță – care și ea trebuia călcată. Era un fel de repetiție schimonosită la Judecata de Apoi, închipuită de diavol.

Apoi trebuiau loviți cei care nu mai erau printre pământeni. În primul rând, trebuiau loviți Căpitanul și tot ce putea să însemne legionarismul. Toată truda care dovedea